

Суслова Наталія Миколаївна,

*викладачка вищої категорії, викладачка-методистка, голова комісії
будівельних і транспортних дисциплін Придніпровського державного
металургійного коледжу*

м. Кам'янське, Україна

ВИКЛИКИ І РЕАЛІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Війна змінила умови роботи викладачів і навчання студентів в закладах передвищої освіти докорінно.

Готовність або неготовність працювати дистанційно висвітив ще період карантину в 2020/2021 н. р. Але пряме повномасштабне вторгнення країни-агресора в Україну з 24 лютого 2022 р. поставило нові виклики і нові реалії організації навчального процесу. Причому процес повинен бути ефективним, а якихось аналогів для відправної точки роботи закладів передвищої освіти, окрім карантину, немає.

Серед основних викликів, які поставила війна, і які потрібно подолати, слід зазначити:

- подолання підвищеної тривожності учасників освітнього процесу;
- коригування емоційного і психологічного стану учасників освітнього процесу;
- відсутність технічних можливостей;
- від'їзд частини студентів і викладачів за межі країни або регіону;
- відсутність мотивації і самодисципліни у студентів;
- підтримання ефективності навчального процесу.

Якщо для шкільної освіти ще є якісь конкретні вказівки, відео зі Всеукраїнського розкладу МОН, то викладачам фахових дисциплін у коледжах доводиться працювати самотужки.

Розглянемо основні можливі методи роботи, коли в регіоні умовно спокійно, але лунають сирени, нестабільно працює транспорт, Інтернет, іноді немає світла. Одразу слід наголосити, що не можна постійно працювати і вчитися дистанційно. Є певні питання, пов'язані з соціалізацією та взаємодією між студентами і викладачами, студентами зі студентами, викладачів між собою, і цього не можна ігнорувати. На щастя, в умовно спокійних регіонах можна використовувати лише елементи дистанційного навчання, а саме навчання проводити як очні консультації із мінімальною кількістю учасників. Це, по-перше, запобігає великому скупченню студентів, а по-друге, – дає змогу студентам і викладачам обирати кращий варіант залежно від виду заняття. Там, де можна опрацювати теорію самостійно, доцільно залишитися вдома і виконувати завдання самостійно. Якщо це практичні заняття або курсове проектування – більш ефективно працювати поряд із викладачем.

Ефективним виявилось використання варіантів роботи в асинхронному, синхронному та очному режимі, зокрема:

1. Робота через Google Classroom.

Переваги:

- для викладача можливість викладати завдання різного формату: лекції, відеозаняття, посилання тощо;
- проводити відеоконференції;
- більшість викладачів уже напрацювала і структурувала певний матеріал за період карантину і має сформовані класи;
- студенти здебільшого вміють працювати на цьому ресурсі;
- можливість працювати в зручний час.

Недоліки:

- відсутність повноцінного спілкування через різні технічні можливості;
- додаткове навантаження на викладачів для перевірки виконаних завдань, що впливає з технічних можливостей роботи студента.

2. Спілкування просто у месенджерах або через електронну пошту.

Переваг немає, крім нівелювання технічних можливостей. Але потрібно зазначити, що такий варіант можливий для психологічного розвантаження і зовсім не працює у вивченні фахових дисциплін.

3. Робота за розкладом у конференціях і чатах Zoom або Google Meet.

Переваги:

- ефективність спілкування, наближена до очного навчання за умови технічних можливостей усіх учасників;
- можливість використання різних форм – дошка, презентації, відео, опитування;
- можливість оцінити психологічний стан студента.

Недоліки:

- відсутність технічних умов;
- непередбачені перерви на час тривоги.

4. Очні консультації.

Переваги:

- зрозумілий учасникам освітнього процесу формат і звичний їм;
- можливість реального спілкування;
- можливість одразу скоректувати помилки;
- можливість оцінити психологічний стан студента і надати допомогу або попросити допомоги психолога.

Недоліки:

- іноді відсутня можливість відвідати консультацію через нестабільну роботу транспорту;
- непередбачувані перерви під час тривоги.

Висновоюємо.

1. Основним викликом, що поставила війна, є підвищена тривожність і її можна подолати лише через спілкування вічі у вічі, тобто на очних консультаціях або відеоконференціях, що цілком можливо робити за будь-яких умов, крім тих, коли відбуваються активні бойові дії.

2. Скоригувати емоційний і психологічний стан можна лише активними діями, а отже, навчальний процес не повинен перериватися на довгий час. Рекомендовано працювати за розкладом, тоді в учасників освітнього процесу не переривається зв'язок один з одним і відпрацьовується самодисципліна. У деяких випадках можливо вчасно запросити психолога, якщо коригування неможливе через просте спілкування.

3. Брак технічних можливостей можна надолужити різноманітністю форм і режимів: синхронним, асинхронним, очним. Але слід зазначити, що форми і методи дистанційного навчання не повинні бути новими, учасники освітнього процесу вже повинні володіти навичками користування застосунками і ресурсами, інакше ефективності навчання очікувати не можна.

4. За від'їзду студентів і викладачів до безпечних регіонів застосовується дистанційне навчання, але відеозв'язок украй потрібний для ефективного навчання і роботи.

5. Найважче під час організації навчання в умовах воєнного часу – відсутність мотивації і самодисципліни у студентів. Усе залежить від досвіду, авторитету і методів роботи конкретного викладача, але основне – структурування роботи, контроль і оцінювання, постійний зв'язок із студентами, контакт із батьками, терпіння і наполегливість.

За будь-яких умов навчальний процес повинен бути ефективним, тому слід шукати форми і методи, можливо спростити деякі завдання, але уникати бездумного спрощення, краще шукати форми і методи, які дозволять не втратити ефективності. І особливо контроль – доброзичливий, але водночас справедливий і постійний. Якщо ми максимально збережемо якість і ефективність навчання, то підготуємо фахівців, які гарно працюватимуть і відновлять Україну, а освітня галузь здобуде особливий досвід роботи у воєнних умовах.

Література

1. <https://bit.ly/3P53UEt>.
2. <https://bit.ly/3A5ezuv>.
3. <https://bit.ly/3vNtkzG>.